

Asia: VN/21932/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialuetalouden ja –hallinnon neuvottelukunnasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantaja on

hyvinvointialue

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan tehtävänä on asetusluonnoksen 2 §:n mukaan edistää hyvinvointialuetaloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä, sekä käsitellä lainsäädäntöhankkeita, joilla on merkittäviä vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen. Asetukseen liittyvässä muistiolounnoksessa todetaan, että tehtäviinsä liittyen neuvottelukunta kokoontuisi ainakin julkisen talouden suunnitelman sekä valtion talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä käsittelemään julkisen talouden suunnitelmaa sekä valtion talousarvioehdotusta hyvinvointialuetaloutta koskevilta osilta. On tärkeää, että neuvottelukunnalla on tosiasialliset mahdollisuudet huolehtia siitä, että muutokset hyvinvointialueiden kehityksestä otetaan huomioon lainsäädännön ja päätösten valmistelussa tehtävänsä mukaisesti. Hallintouudistuksen lisäksi sosiaali- ja terveystaloutta sekä pelastustointia uudistetaan lainsäädännön kautta merkittäväällä tavalla. Lainsäädännön muutoksilla tulee olemaan pitkäaikaisia ja merkittäviä vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen. On lisäksi huomioitava, etteivät hyvinvointialueet ole vielä järjestäytyneet

edunvalvonnallisesti kuin työnantajaedunvalvonnan osalta.

Lain hyvinvointialueesta (611/2021) mukaan hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyttä niiden tehtävien hoitamiseen kokonaisuutena ja hyvinvointialueittain arvioidaan julkisen talouden suunnitelmassa. Lisäksi suunnitelmassa käsitellään hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion hyvinvointialue-talouteen liittyviä taloudellisia vastuita. Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta. Hyvinvointialueissa ei ole erikseen mainintaa hyvinvointialueita koskevasta talousohjelmasta, jossa arviotaisiin kuntalain (410/2015) 12 § säädettyä kuntatalousohjelmaa vastaavasti toimintaympäristön, palveluiden kysynnän ja hyvinvointialueiden talouden muutoksia. On tärkeää, että valtionvarainministeriö arvioi silti talouden muutoksia ja ennustetta riittävällä tavalla yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Erityisen tärkeää tämä on siirtymävaiheessa, jossa talousvaikutuksiin liittyy epävarmuustekijöitä. Lisäksi erityisesti siirtymävaiheessa on keskeistä käydä yhteistä keskustelua liittyen lisärahoituksen myöntämisen periaatteisiin sekä eri indekseihin perustuvien tekijöiden ja siirtymätasauksen vaikutuksista hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Asetusluonnoksessa todetaan, että väliaikaisen neuvottelukunnan toimikausi voisi kestää enintään maaliskuun 2022 loppuun. Jatkuvuuden turvaamiseksi olisi tärkeää, että toimikausi kestäisi vuoden 2022 loppuun ja hyvinvointialueet ilmoittaisivat tarvittaessa jäsenmuutosesityksensä valtionvarainministeriölle.

Näin varmistettaisiin, että kullakin hyvinvointialueella on virkavastuullinen edustaja neuvottelukunnassa myös aluevaltuuston aloittaessa.

Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitus eriytyy järjestämisvastuun siirryttyä pääosin, mutta toiminnallisesti hyvinvointialueet ja kunnat tulevat tekemään paljon yhteistyötä. Kansantalouden näkökulmasta on tärkeää, että toimijoiden intressejä kyetään yhteensovittamaan myös kansallisella tasolla. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen

järjestämisvastuun siirrolla kunnista hyvinvointialueille on silti erittäin merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen ja sekä kunnille että hyvinvointialueille syntyy uudistuksesta muutoskustannuksia. Olisikin tärkeää, että neuvottelukunta voisi ottaa kantaa myös kuntatalousohjelmaan ja käsitellä asiaa esimerkiksi yhteisessä jaostossa erityisesti siirtymävaiheessa.

Ojanen Anne
Hämeen liitto - Kanta-Hämeen hyvinvointialue